

AI ve výuce ruského jazyka: Praktické rady pro učitele

Vrbová Pavlína

Anotace: Tato práce zkoumá využití umělé inteligence (AI) ve výuce ruského jazyka, přinášeje praktické rady pro učitele. Zaměřuje se na implementaci AI ve školním prostředí a poskytuje konkrétní rady pro efektivní využití AI pomocí specializovaných výukových aplikací. Článek se snaží poskytnout učitelům užitečné návody a doporučení k efektivnímu využívání AI ve výuce, zdůrazňuje možnosti personalizace výuky a podporu studentů pomocí moderních technologií.

Klíčová slova: AI, aplikace, inovativní výuka, zvýšení efektivity, umělá inteligence

V posledních letech dochází k výraznému vzestupu AI, která aktivně transformuje náš svět. Hlavní úlohu v tomto procesu hrají generativní formy umělé inteligence, které přetvářejí různé profesní oblasti a s vysokou pravděpodobností budou mít výrazný dopad na trh práce. Nelze přehlédnout fakt, že AI začne výrazně ovlivňovat oblast vzdělávání a ovlivní jak práci učitelů, tak i žáků. V daném článku se zaměříme na praktické rady pro učitele ruštiny a možnosti využití edukačních AI aplikací.

Přístupy českých učitelů k implementaci umělé inteligence do škol se liší a zahrnují širokou škálu názorů. Existuje skupina učitelů, kteří jsou nadšení a vyjádřili pozitivní reakce na rozvoj umělé inteligence. Na druhé straně však existuje i skupina pedagogů, kteří se staví k této problematice pesimisticky a projevují obavy a strach, například z potenciálně negativního vlivu generativní umělé inteligence na lidstvo a obavy, že by mohla vést k "zhloupnutí" (Kopecký, Szotkowski, Voráč, Krejčí, Dobešová, 2023, s. 19).

Tyto názory mohou být spojeny i s tím, že ve filmech bývá umělá inteligence často zobrazena jako humanoidní roboti, kteří se snaží zničit lidskou rasu. Avšak existence inteligentních strojů může znamenat mnoho dalších věcí. Výzkumníci v oblasti umělé inteligence se snaží vytvářet inteligentnější stroje, které nám mohou pomáhat a pečovat o naše blaho, čímž by se celková kvalita lidského života zlepšila. Pomáhání lidem řešit problémy, které jsou pro nás příliš složité, může být jedním způsobem, jak nám inteligentní stroje mohou pomoci vést lepší život (Camilleri, Dingli, Montebello, 2019, s. 147).

Otázku týkající se školství položila AI M. Vráblíková. AI na její otázku, zda robotizace a AI zasáhne negativně do oblasti školství, odpověděla že má potenciál ovlivnit oblast školství, jak pozitivně, tak negativně. Roboti a AI mohou pomoci zlepšit vzdělávací procesy, poskytnout personalizovaní vzdělávání, podpořit rozhodování a zlepšit výuku. Avšak z druhé strany AI odpovídá, že roboti by mohli v budoucnosti nahradit učitele. Náhradu lidských učitelů považuje jako negativní aspekt, jelikož by se změnil vztah mezi učitelem a žákem v důsledku nedostatečného osobního a emocionálního spojení. Také neopomíná bezpečnost a ochranu studentů, tedy v případě robotických učitelů by museli zajistit systémy, které by chránily jejich soukromí před zneužitím dat (Vráblíková, 2023, s. 43–44).

M. Coeckelbergh, uvádí, že je nezbytné určit úkoly, které chceme nebo musíme vyhradit lidem a jaká by mohla být role AI, která by v tomto případě vystupovala jako eticky a společensky přijatelná podpora (Coeckelbergh, 2023, s. 168).

Národní pedagogický institut vydal základní doporučení pro ředitele, učitele, studenty a rodiče. Pro každý subjekt vytvořil 10 rad, avšak pro nás jako učitele jsme vybrali tři základní pravidla týkající se práce s AI:

1. VEZMĚTE V POTAZ EXISTENCI UMĚLÉ INTELIGENCE

AI vám může pomoci při vaší práci. Pozorujte a sdílejte své pozitivní i negativní zkušenosti s umělou inteligencí. Jedná se o nový jev, který ještě více zrychluje změny v roli učitele. Úspěch bude záviset na otevřené komunikaci s vedením, kolegy, rodiči a žáky.

2. VNÍMEJTE, V ČEM VÁM JE AI PROSPĚŠNÁ

Hledání optimálního řešení bude vaším hlavním úkolem. Snažte se společně se žáky identifikovat konkrétní příklady, kdy vám umělá inteligence pomáhá. Zajímejte se o zkušenosti učitelů v jiných oborech nebo na jiných školách týkající se využívání umělé inteligence.

3. ODPOVĚDNOST ZA VÝSTUPY

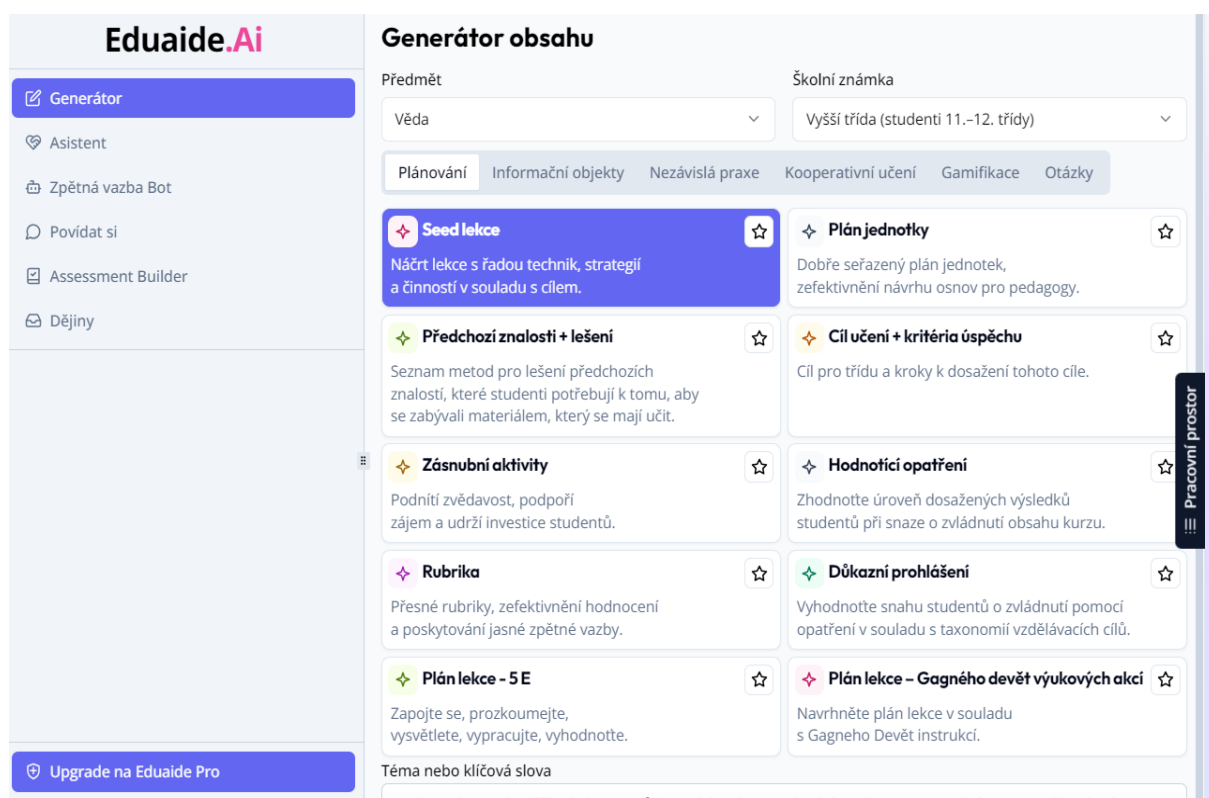
Podnikejte kroky, aby (nejen) žáci (ale i vy sami) otevřeně diskutovali o používání umělé inteligence při plnění úkolů (tvorbě úloh do výuky)¹ a aby tato informace byla vždy správně citována. Výstupy z umělé inteligence často obsahují faktické nepřesnosti, a proto je důležité sledovat původní zdroje (NPI ČR, 2023).

¹ V závorkách poznámky autora článku.

Základní náplní práce učitele je projektování, realizace a evaluace. Plánování (projektování) toho, co se bude dít, je prvním krokem každé uvědomělé činnosti. Plán je možné přirovnat k představě příštího stavu věcí (Kalhous, Obst a kol., 2002, s. 354). Právě části projektování se budeme zabývat detailněji, jelikož AI aplikace momentálně mohou učiteli ulehčit tuto část a zároveň mohou přinést nové inovativní metody do výuky.

Edukační aplikace s podporou AI je možné využít při plánování struktury hodin, tj. při tvorbě plánů. Mimo jiné je možné s nimi pracovat při vytváření dílčích aktivit. V současné době se nachází na internetu velké množství AI aplikací, my zde uvádíme aplikace zaměřené na vzdělávání, které byly vyzkoušené a implementované do výuky.

Pomoc při tvorbě plánů hodiny může poskytnout aplikace **eduaide.ai**. Tato aplikace nám poskytuje nápady na vytvoření plánů hodin. Učители stačí zadat téma lekce, popřípadě ji blíže specifikovat a vybrat podle jakého modelu chce hodinu sestavit (viz obr. 1).

Obrázek 1. Eduaide.ai Generátor obsahu hodin

Aplikace dále nabízí možnosti, ve kterých je schopna vymyslet na potřebné téma různé aktivity, např. úniková hra, aktivity kooperativního učení, filmové projekty, otázky k diskusi, motivační

činnosti, aktivátory apod. Na obrázku č. 2 je zobrazena ukázka práce v Eduaide.ai, kde jsme nechali vygenerovat aktivitu pro začátečníky v hodinách ruštiny, úniková hra na téma Azbuka. Generátor popsal detailně přípravu i průběh celé aktivity neopomněl ani pomůcky, které by si měl učitel připravit a v neposlední řadě uvedl také cíl aktivity. Pod aktivitou generátor navrhuje další možnosti práce např. vytvoření doprovodných otázek.

Escape Room-2024-01-28-13:30:52

Побег из комнаты: Изучение русского алфавита

Сценарий: Вы — группа студентов, которые попали в загадочную комнату, где предстоит решить серию заданий, чтобы выбраться на свободу. Чтобы пройти через каждую загадку, вам необходимо использовать ваши знания русского алфавита и умение читать и писать кириллицей.

Подготовка:

1. Напечатайте загадки и задания на русском языке и скройте их по комнате.
2. Используйте обычные карточки или бумагу для создания кириллических букв.
3. Подготовьте различные предметы, которые будут использоваться при решении загадок (ключи, замки, блокноты и т.д.).

Задания:

1. *Расшифровка сообщения:* Найдите буквы, разбросанные по комнате, и составьте из них слово, которое откроет первый замок.
2. *Загадки с кириллическими буквами:* Разгадайте загадки, где нужно использовать знания русского алфавита, чтобы найти следующий набор ключей.
3. *Составление слов:* Используя кириллические буквы, составьте слова из предложенных букв, чтобы открыть следующий замок.
4. *Пазлы:* Разгадайте пазлы с буквами, чтобы получить подсказку для последней задачи.

Цель: Студенты будут использовать свои знания русского алфавита и умение читать и писать на кириллице, чтобы решить серию задач и выбраться из комнаты.

Важно: Предоставьте студентам возможность использовать словари или другие учебные материалы для помощи, если им это понадобится.

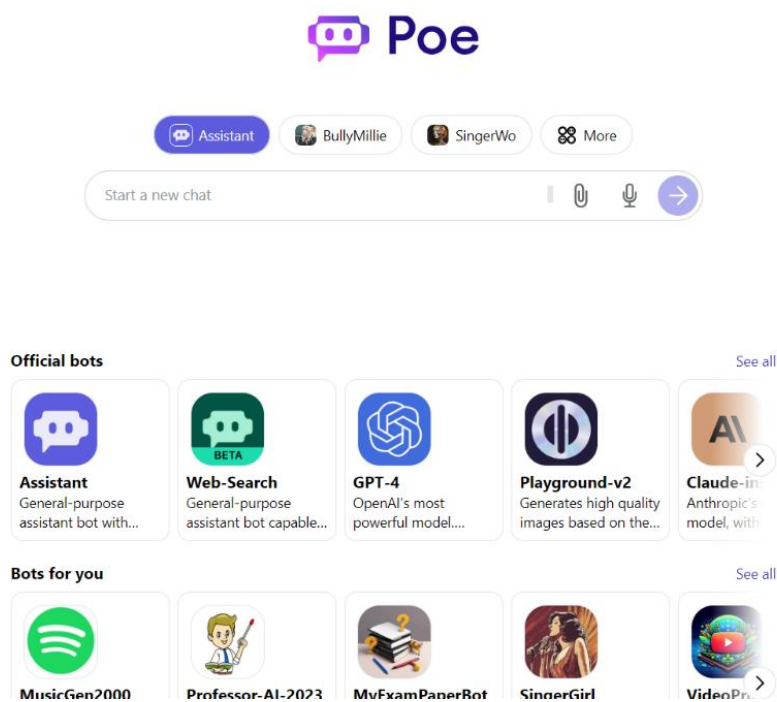
Pairs: Multiple Choice Questions Matching Questions Taxonomy Scaffolding

Obrázek 2 Eduaide.ai Příklad aktivity na téma Azbuka

Mezi další aplikace, které vytvářejí plány hodin, patří **magicschool.ai**, **hilink.co**, **educationcopilot.com**, **curipod.com**.

Jak již bylo výše zmíněno, na internetu je velké množství aplikací, a proto je těžké si vzpomenout na aplikaci, kterou právě potřebujeme. Pokud nevíme, jak se aplikace jmenuje

nebo si chceme srovnat aplikace se stejnou funkcí a vybrat si tu nejlepší je možné využít rozcestník AI aplikací **poe.com**. Na úvodní straně se nachází chat, do kterého můžeme zadat dotaz. Chat okamžitě poradí aplikace, které mají funkci, kterou potřebujeme. Pod chatem jsou nabídnuty populární aplikace a následně jsou tam aplikace seskupeny podle témat a dalších funkcí. Tento AI nástroj můžeme využít, pokud chceme najít aplikace typu generátor obrázků, titulků k video/písničky, prezentací, překladače apod (viz obr. 3).

Obrázek 3 Poe.com Rozcestník AI aplikací

Dalším pomocníkem při tvorbě aktivit může být **questionwell.org**. Tuto aplikaci můžeme využít při sbírání důkazů o učení. Práce v aplikaci je jednoduchá a intuitivní. Díky této aplikaci je možné v krátkém časovém horizontu vytvořit otázky k textu, které se exportují do dalších aplikací např. **Kahoot**, **Quizlet**, **Quizizz**, **Canvas**, **Schoology** apod. Učitel nahraje do aplikace text a zadá kolik otázek k textu potřebuje vygenerovat. Následně aplikace vytvoří požadovaný počet otázek a podle výběru jsou to otázky s nabídkou možností/otevřené s delší odpovědí/otevřené s krátkou odpovědí. Mimo to se zde nachází také odpovědi a důkazy, kde najdeme informaci v textu (viz obr. 4).

MOCKBA

(0 / 10) selected Done saving

+ Select All [Print] [Bookmarks] [Trash] Export →

Essential Questions	▼
Vocabulary ⚡	▼
Filter By Question Type ⚡	▼
Filter By Learning Outcome	▲

1. Оценка проведения Олимпийских игр в Москве	0/1
2. Определение важнейшего транспортного узла	0/1
3. Определение административного центра федерального округа	0/1
4. Оценка численности населения Москвы	0/2
5. Определение местоположения Москвы	0/1
6. Определение площади Москвы	0/1
7. Оценка участия города в чемпионате мира по футболу	0/1
8. Определение исторической столицы Московского княжества	0/1
9. Определение столицы России	0/1

+ 1. Какой город стал одним из хозяев чемпионата мира по футболу в 2018 году?

🔍

A. Екатеринбург

B. Санкт-Петербург

C. Москва

D. Казань

Оценка участия города в чемпионате мира по футболу

[Check with Google search](#)

+ 2. В каком году прошли XXII летние Олимпийские игры в Москве?

🔍

A. 1990

B. 2000

C. 1980

D. 1976

Оценка проведения Олимпийских игр в Москве

Obrázek 4 Questionwell.org

Následující aplikaci s názvem **Twee** je možné použít každodenně, a to vzhledem k jejímu universálnímu zaměření. Twee je zdarma a poskytuje následující funkce:

- práce s Youtube videem – vytváří otázky, titulky, shrnutí videa v bodech, otázky před shlédnutím jako úvodní motivace aj.;
- konverzační aktivity – vytváří dialogy na požadované téma, otázky do diskuse, seznamy pro a proti, citáty známých osob na požadovaná témata, čtyři různé názory na témata, zajímavá fakta na dané téma, o kterých je možné diskutovat aj.;
- četba a aktivity k ní – vytváří otázky otevřené, pravda/lež, texty na požadované téma, aj.;
- slovní zásoba – vytváří věty s požadovanou slovní zásobou, kolokace, věty s vynechanými slovy, popř. je nutná transformace tvaru slova, aj.

Následující obrázek č. 5 demonstruje možnou práci v Twee, konkrétně se jedná o vytvoření dialogu na téma zdravý životní styl. Pro vytvoření dialogu v ruštině je nutné psát dotaz do kolonky již rusky jinak je vygenerovaný text v angličtině. Pod dialogem Twee navrhuje další možnosti práce s vygenerovaným dialogem např. otázky k diskusi, témata na esej, text na stejné téma, vytvoření kolokací apod.

The image shows the Twee AI application interface. On the left, there is a form titled "Create a dialogue on any topic". It includes a text input field with the prompt "напиши диалог на тему здоровый образ жизни", a "Target Vocabulary" field with "7 / 1000" characters, and a "Level" dropdown menu set to "Simple A1-A2". A blue button labeled "Do the magic!" is at the bottom of the form. On the right, a preview window titled "Let's Dive into a Dialogue!" shows a generated dialogue between two characters, Димитрий and Катя. The dialogue is displayed in a chat-like format with alternating speech bubbles.

Create a dialogue on any topic
Creates a dialogue based on any text or topic. Give this dialogue to your students to read aloud or discuss!

Image to text

Topic or text
напиши диалог на тему здоровый образ жизни

7 / 1000

Target Vocabulary (optional)
Type the words you want to use separated by a comma...
0 / 20

Level
Simple A1-A2

Do the magic!

Let's Dive into a Dialogue!

+ Add short description

View options

Димитрий
Привет, Катя! Хорошо выглядишь. Ты что-то изменила в своей жизни?

Катя
Да, решила следить за своим здоровьем и начала вести здоровый образ жизни.

Димитрий
И как? Нравится?

Катя
Очень даже нравится. Перестала есть фастфуд и все больше готовлю сама полезную еду. А еще каждый день делаю утреннюю зарядку.

Димитрий
Впечатляет! Мне вот тоже нужно начать что-то менять в своей

Obrázek 5 Twee vygenerovaný dialog

Dále je možné pracovat s aplikacemi jako **explainlikeiamfive.com**, **difit.me**, **app.memrise.com** a další.

Vnímáme, že využití aplikací AI může usnadnit práci učitelům v rámci projektování jejich hodin, proto jsme se na toto téma zaměřili s důrazem na poskytnutí užitečných návodů pro efektivní využívání AI aplikací jako **Eduaide**, **Twee**, **Qustionwell** aj. Závěrem je nezbytné zdůraznit důležitost zkoušení různých aplikací a hledání kombinace, která nejvíce vyhovuje nám učitelům. Současně vnímáme význam sledování aktuálních trendů v oblasti AI ve vzdělávání, jelikož je to klíčový prvek moderního vzdělávacího procesu, přinášející nové perspektivy a příležitosti.

Bibliografie:

Camilleri, V., Dingli, A., Montebello, M. AI in Education. A Practical Guide for Teachers and Young People. Malta: University of Malta. 2019.

Coeckelbergh, M. Etika umělé inteligence. Praha: Filosofia. 2023.

Kalhous, Z., Obst, O. a kol. Školní didaktika. Praha: Portál. 2002.

Kopecký, K., Szotkowski, R., Voráč, D., Krejčí, V., Dobešová, P. České školy a umělá inteligence – výzkumná zpráva. Olomouc: Pedagogická fakulta Univerzity Palackého. 2023.

Dostupné z: <https://e-bezpeci.cz/vyzkum/>

Lánská, K. Umělá inteligence vstupuje do škol. Jak využít její potenciál? Eduin: Informujeme o vzdělávání. 2023. Dostupné z: <https://www.eduin.cz/clanky/umela-inteligence-vstupuje-do-skol-jak-vyuzit-jeji-potencial/>

Vráblíková, M. Interview s umělou inteligencí: co si umělá inteligence myslí o nás, o světě, o bohu a o budoucnosti naší civilizace. Praha: Daranus. 2023.

NPI ČR. Doporučení pro využívání umělé inteligence na základních a středních školách. 2023.

Dostupné z: <https://revize.edu.cz/files/ai-doporuceni-online-a4.pdf>